

Dr. KOVÁCS LAJOS

AZ EGYHÁZ SZOLGÁLATÁBAN

Püspöki jelentés az 1987. november 21. és 1988. november 21. közötti időszakról

Múlt évi Főtanácsunk óta eltelt időszakról jelentésemet az alábbiakban terjesztem elő.

1. Személyi változások

a) Kinevezések

Márkos Ervin kidei segédlelkészt 1988. február 1-től kineveztem rendes lelkésznek az oklándi egyházközségbe;

Kozma Albert recsenyédi lelkészt június 1-től áthelyeztem a bölöni egyházközségbe;

Szász Ferenc brassói segédlelkészt július 1-től rendes lelkésznek kineveztem a brassói 2. számú egyházközségbe;

Kiss Ákos sepsiszentkirályi lelkészt szeptember 1-től áthelyeztem a recsenyédi egyházközségbe;

Kovács István marosvásárhelyi segédlelkészt október 1-től rendes lelkésznek a sepsiszentkirályi egyházközségbe;

Fóris Zoltán lelkészjelöltet október 1-től kineveztem gyakorló segédlelkésznek a marosvásárhelyi egyházközségbe;

Fekete Levente lelkészjelöltet november 1-től gyakorló segédlelkésznek a sepsikőröspataki egyházközségbe;

Benedek Jakab csokfalvi segédlelkészt december 1-től kineveztem a csokfalvi anya- és a hozzátartozó erdőszentgyörgyi és szováta leányegyházközségekbe rendes lelkésznek;

Bálint Imre homoródszentpéteri segédlelkészt december 1-től ugyanabbe az egyházközségbe rendes lelkésznek.

b) Nyugalomba vonulások

Kiss Jenőné Ungvári Enikő Eva fogarasi lelkész hitvestársa 10 évi énekvezéri és templomgondozói szolgálata után, július 1-én, 63 éves korában nyugdíjba vonult.

Albert Attila lelkész 5 évi csegezi és közel 31 évi sepsikőröspataki szolgálata után, betegségére való tekintettel, saját kérésére, püspöki engedéllyel, november 1-én 63 éves korában nyugalomba vonult.

Székely Istvánné Kovács Rozália négy és fél évi magyarszováti énekvezéri és közel 12 évi egyházi központi irodagondozói tevékenysége után, 57 éves korában november 1-én nyugdíjba vonult. Helyét november 1-től Zsigmond Ferencné Zágonyi Éva hívünkkel töltöttük be. A nyugalom éveire Isten áldását kérjük.

2. Püspöki tevékenységem

Az 1987. év utolsó estéjén tartott istentiszteleten a kolozsvári központi templomban lelkészi szolgálatot végeztem.

1988. január 1-én tartott istentisztelet után az egyházi központ, a Teológiai Intézet unitárius tanárai, a három kolozsvári gyülekezet vezetői és tagjai népes részvételével, az ősi hagyományt folytatva, a püspöki lakásban bensőséges hangulatú fogadás volt, amelyen dr. Erdő János főjegyzőnek az újévet köszöntő beszédére válaszolva, az ismeretlen újesztendőben végzendő hivatásszerinti munkánkra Isten áldását kértem.

Február 8—9 napjain részt vettem a Teológiai Intézet hiterősítő csendes-napjai előadásain.

Február 25-én Bálint Imre homoródszentpéteri gyakorló segédlelkész lelkészképesítő vizsgáján elnököltem.

Március 1-én Pálfi Dénesné Kereki Ildikó, bethlenszentmiklósi lelkész hitvestársa és Nagy István, nyárádszentmárton-csikfalvi gyülekezet tagja énekvezérképesítő vizsgáján elnököltem.

Március 9—11 napjain az Unitárius Világszövetség Vezető Tanácsának a frankfurti központban tartott évi rendes gyűlésén vettem részt, amelynek legfontosabb tárgya a főttkári beszámoló volt, amely átfogó képet adott az egyes egyházakban a világ különböző részein lefolyt regionális konferenciákról. A gyűlés megvitatta az adminisztratív és pénzügyi kérdéseket, kihangsúlyozva a Világszervezetnek a béke megőrzése érdekében kifejtett tevékenységét.

Március 27-én feleségemmel és Farkas Dénes főszámvevővel együtt részt vettem Márkos Ervin oklándi lelkész beiktatásán. Erre az alkalomra a helybeli és közelebbi egyházközségekből nagy számban gyűltek össze lelkészek és hívek, valamint a lelkész régi szórványterületéről, Besztercéről és Nagybányáról is többen voltak jelen. Az ünnepi istentisztelet szeretetvendégséggel zárult.

Május 7-én Nagy Béla ny. lelkész ravatalánál temetési szertartást végeztem a sinfalvi templomban, aki május 4-én, 83 éves korában hunyt el. Segédlelkészi szolgálatot közel 7 éven át a székelyudvarhelyi, székelyderzsi és olthévi egyházközségekben végzett. Azután rendes lelkészként 9 és fél évig Székelymuzsnán, 7 évig Csegezben és végül Sinfalván 23 évig szolgált. Több mint 10 éven át a kolozs-tordai egyházkör esperese volt.

Május 22-én, pünkösd első napján, a kolozsvári 2. sz. egyházközség irisztelepi templomában végeztem szolgálatot.

Június 5 és 6 napjain foityattam a püspöki vizsgálatot a *bethlenszentmiklósi és magyarszentbenedeki* egyházközségekben. Ezekben az egyházközségekben Halmágyi Pál lelkész négy évtizeden át, két évvel ezelőtt történt nyugdíjazásáig eredményes, elismert hitépítő, buzgó munkásságot fejtett ki, aki a legutóbbi időkig mint énekvezér is díjtalanul szolgált. Követésreméltó önzetlenséggel segíti az egyházközség új, ifjú lelkészét, Pálfi Dénest is.

*Bethlenszentmiklósr*a, ebbe a többi egyházközségeinktől távoleső, de erőteljes, rendezett egyházközségbe feleségemmel, valamint Andrási György előadótanácsossal, Farkas Dénes főszámvevővel és Benedek Sándor esperessel érkeztem. A vizsgálószék összetétele többi egyházközségekben is ugyanaz volt. A nemrég megjavított műemléktemplomot a hívek buzgón látogatják és a püspöki vizsgálati istentiszteleten is nagy szám-

ban jelentek meg. A gondnok Érsek László. A kántori teendőket az új lelkész hitvestársa végzi, aki nemrégén tett énekvezéri vizsgát. A vizsgálószék átnyújtotta az egyházközség vezetőségének a hivatalos szervek által jóváhagyott lelkészi lakás javítási dokumentációját azzal a meghagyással, hogy a gyülekezet mielőbb kezdje meg a lakás újjáépítését. A vizsgálószék kifogásolta, hogy a keblitanács tagjai a gyűléseket nem látogatják kellő pontossággal; a valláserkölcsi nevelés eredményesebbé tételére, valamint a szeretetvendégségek megszervezésére és rendszeres tartására is felhívta a vezetőség figyelmét. Az istentiszteleten Veress Sándor református lelkész meglehangú köszöntőt mondott, kihangsúlyozva a két felekezet testvéri együttműködését.

Az alig 7 km-re eső *Magyarszentbenedek* meglátogatása nehézségekbe ütközött, mert az esőzések miatt alig járható utat nem használhatván, mintegy 80 kilométernyi kerülővel juthattunk el a gyülekezetbe. Szavakban nem is lehet kifejezni, hogy ez a kis gyülekezet milyen nagy szeretettel várt és fogadott, milyen buzgósággal és egyházszeretettel tartja rendben szép templomát, és milyen megingathatatlan élniakarásról tesz tanúbizonyságot. Lelkészi lakás nincs. A havonként egyszer és a sátoros ünnepeken rendszeresen megtartják az istentiszteleteket. Solymosi József gondnok vendégszerető otthonában tartott szeretetvendégségen áldott közösséggé forrtunk össze. Ebből a gyülekezetből lelki életben gazdagon távoztunk.

A *magyarszováti* egyházközségben június 9-én, egy, az előbbitől eltérő, de szintén lélekemelő tapasztalatokat szereztünk. Egyik legrégebbi műemlék templomunk igen gyakran szűknek bizonyul a hívek befogadására. A gyülekezet egyik fő jellegzetessége a szép rendben tartott templom buzgó, rendszeres látogatása. Lelkésze Pataki András, gondnoka Kiss János, énekvezére Csete Erzsébet, akiknek vezetésével a gyülekezeti élet eleven, a hívek áldozatkészsége és egyházszeretete példamutató. A gyülekezet egy-két kivétellel ünnepi légatust fogad és kislétszámú egyházközségeinket is időről-időre anyagilag segíti. A lelkészi lakás javítást igényel. A volt énekvezéri lakást a valláserkölcsi nevelés és keblitanácsi gyűlések helyéül használják. A temető be van kerítve és megfelelően gondozott. A templom a hiterősítő héten tartott istentiszteleteken minden alkalommal zsúfolásig megtelt. Hiányosságként jegyeztük fel, hogy, bár megfelelő helyiség áll rendelkezésre, a szeretetvendégségek rendszeres tartását még nem vezették be.

Péntek Márton református lelkész üdvözlésében kihangsúlyozta a református és unitárius egyházközségek evangéliumi szellemű együttműködését. Ennek nagyszerű példájaképpen megemlítette, hogy néhány évvel ezelőtt, amikor a református templomot javították, az istentiszteleteket hosszabb időn át a mi templomunkban tartották. A jelenleg több mint ezer lelket számláló gyülekezetben a vizsgálat lelkes hangulatú szeretetvendégséggel zárult.

Június 19-én feleségemmel és Farkas Dénes főszámvevővel részt vettem Kozma Albert volt recsenyédi lelkész bölöni beköszöntő ünnepélyén. Az ünnepi istentiszteleten a beiktatást Gál Jenő esperes végezte. Az új lelkész szószéki szolgálata után egyházi beszédemben lelki egységre, az eddiginél fokozottabb templomlátogatásra, az egyházközség nemes hagyományainak megőrzésére, egyházunk iránti feltétlen hűségre, áldozatkészségre és példamutató valláserkölcsi közösségi életre hívtam fel az egész gyülekezetet

Június 26-án a Teológiai Intézet évváró istentiszteletén végeztem a lelkészi szolgálatot, és jelen voltam az Intézet évváró ünnepélyén.

Június 29-én Bukarestben részt vettem a Szocialista Demokrácia és Egység Front gyűlésén.

Július 5—6 napjain az izraelita hitközösség Rosen Moses rabbivá történt megválasztásának 50. és főrabbi minőségében végzett tevékenységének 40. évfordulójáról ünnepség keretében emlékezett meg. A Bukarestben tartott zsinagógai istentiszteleten és ünnepélyen egyházunk üdvözlését és jókívánatait tolmácsoltam.

Július 17-én a kolozsvári belvárosi templomban tartott konfirmációi ünnepélyen köszöntöttem a konfirmáltakat.

Július 24-én a püspöki vizsgálószerk *verespataki* egyházközséget látogatta meg. Ez a gyülekezetünk az egyházkör többi egyházközségeitől nagyon távol van. Lelkésze Pálfi Árpád, gondnoka Lula Miklós. Annak ellenére, hogy a lelkész adminisztratív tevékenységével kapcsolatban egészen a legutóbbi időkig sok hiányosság mutatkozott, megállapítottuk, hogy az egyházi élet a gyülekezetben rendes mederben folyik. Szép temploma kifogástalan állapotban van. A lelkészi lakás is megfelelő. Elmondhatjuk, hogy a püspöki vizsgálószerk látogatása a község kiemelkedő eseménye volt. Az ünnepi istentiszteleten a templom zsúfolásig megtelt. Emil Goia, a román ortodox egyházközség lelkésze meglehangú üdvözlésében kihangsúlyozta, hogy Pálfi Árpád lelkész a községben népszerűségnek örvend és több alkalommal végeznek együtt szertartási szolgálatokat. Ki kell emelnem a gyülekezet idős tagjának, Ekárt János faragóművésznek nevét, aki egy egész sor bibliai idézetet tartalmazó, izléses táblát adományozott az egyházközségnek. A szeretetvendégség a község régi kultúrházában volt, amelyen több értékes pohárköszöntő hangzott el magyar és román nyelven egyaránt, kihangsúlyozva a két testvérfelkezet szereteten és egymás megbecsülésén nyugvó együttműködését. A gondnok példamutató tevékenységét értékelve, felhívtuk a lelkészt, hogy ezután munkáját minden vonatkozásban hiánytalanul, az eddiginél nagyobb lelkiismeretességgel végezze.

Július 28-án Várfalván részt vettem Nagy Sándor hívünknek, Nagy Ödön lelkész édesapjának a temetésén.

Augusztus 20-án Fekete Levente lelkészjelölt és Durugy Judit esküvőjén a kolozsvári belvárosi templomban szolgálatot végeztem.

Szeptember 27-én és a következő napokban elnököltem Fekete Levente, Fóris Zoltán és Gazdag Árpád szakvizsgáján, valamint szeptember 28-án Bartha Alpár és Kovács István lelkészképesítő vizsgáján.

Október 19. és november 4. között az alábbi program szerint végeztem külföldi látogatásokat:

Október 21-én Frankfurtba érkeztem. Onnan aznap délután Nyugat-Berlinbe utaztam, ahol három napi ottlétem alatt Schröder Martin lelkész és családja vendége voltam. Október 23-án részt vettem az unitárius gyülekezet jubileumi ünnepségén és német nyelvű alkalmi egyházi beszédet mondtam. Beszédem végén egyházunk üdvözlését tolmácsoltam, majd az esti szeretetvendégségen egyházunk múltját és jelenét ismertettem. Beszédeimet minden alkalommal nagy figyelem és érdeklődés kísérte.

Október 24-én Hamburgba utaztam, ahol aznap este az ottani unitárius gyülekezetben előadást tartottam. Ez a látogatás azért is jelen-

tős volt, mert a terv szerint Világszövetségünk 1990. augusztus havában legközelebbi kongresszusát ebben a városban tartja.

Október 25-én a lübecki, 26-án a Balti-tenger partján fekvő kieli unitárius gyülekezetben tartottam előadást.

Október 28—31 napjain Frankfurtban két gyűlésen vettem részt. Az első gyűlés az 1990. augusztusában megrendezendő világkongresszus előkészítésével foglalkozott és főbb vonalaiban megállapította annak tárgysorozatát. Tervbe van véve egy kongresszus előtti kirándulás Dániába és Svédországba, valamint kongresszus utáni kirándulások Nyugat- és Kelet-Berlinbe, valamint Magyarországra és Romániába. A 27. világkongresszus témája: „A vallások közreműködése egy egységes világért“. A második gyűlés, az ún. Selection Committee, az új főtákar személyének kiválasztásával foglalkozott, akinek a jelenlegi főtákar nyugdíjba vonulása után, 1990-ben kell helyét elfoglalnia. Ennek az 5 tagból álló bizottságnak én is tagja vagyok. A gyűlés határozata szerint az erre a fontos állásra pályázatot benyújtók személyeinek megtárgyalására 1989. szeptember 12-én Tokióban, a végső javaslatra pedig 1990. április 5-én Bostonban (USA) kerül sor.

November 10-én feleségemmel együtt részt vettem az I. éves teológiai hallgatók szeretetvendégség keretében tartott bemutatkozásán.

November 20-án a püspöki vizsgálószerk meglátogatta Szind és Tordatúr egyházközségeket. Szinden dr. Lőrinczi Mihály lelkész nyugdíjmenetele óta a beszolgáltatást Seres T. László tordatúri lelkész látja el. A különben jó állapotban levő templom tetőzetének megjavítása a jövő évre van tervezve. A hosszú évek óta üresen álló lelkészi lakás, sajnos, már lakhatatlanná vált. A tordatúri lelkész havonta kétszer és a nagy ünnepeken tart istentiszteletet. Gönczi Miklós gondnok az egyházközség ügyeit nagy buzgósággal intézi. Ebben az egyházközségben élt egyházunk két jótévője, Jobbágy András, aki a múlt század második felében a tordai gimnáziumnak 24 hold földet hagyományozott, valamint Bors Mihály, az egyházkör volt felügyelögondnoka, aki 1937-ben, közvetlenül halála előtt kelt végrendeletében tekintélyes vagyona nagy részét az egyetemes egyháznak adományozta. Szindi síremlékét a kolozs-tordai egyházkör az egyetemes egyház segítségével ebben az évben készíttette el. A püspöki vizsgálószerk utasította az egyházközség és az egyházkör vezetőségét, hogy legkésőbb jövő év tavaszán Bors Mihály sírhelyét keríttesse be. Felhívta az egyházközség vezetőségét, hogy dr. Szathmári Miklós volt lelkész, valamint édesapja sírkövét takaríttassa ki, hogy a rajta levő szöveg olvashatóvá váljék. Végül utasítást adott a Bors-hagyatékkal kapcsolatos tulajdonjogi kérdések rendezésére.

Tordatúr az a jellegzetes erdélyi község, ahol négy felekezet és négy templom található: ortodox, református, római katolikus és unitárius, és ahol a négy valláshoz tartozó hívek békés egyetértésben élnek egymással. Az unitárius gyülekezet lelkésze Seres T. László, aki éppen 20 esztendeje áll a gyülekezet élén; Nagy Elek gondnok nagy odaadással és hozzáértéssel rendezi az egyházközség anyagi ügyeit. A püspöki vizsgálószerk megnyugvással állapította meg, hogy a vizsgálatra a gyülekezet valóban felkészült, néhány hónap leforgása alatt templomát és lelkészi lakását kívül-belül nagyon szépen megjavította, új ruhába öl-

töztette. Ezt a nagy munkát a vizsgálószek örömmel vette tudomásul, annyit jegyezve meg, hogy a lelkészi adminisztráció az eddiginél pontosabb legyen és a különben rendezett temetőt a gyülekezet az akác- és orgonacserjéktől mielőbb tisztítsa meg.

Az ünnepi istentiszteleten az egyházközség részéről elhangzott üdvözlések után Kiss Levente református, Pácurar Viorel ortodox és Portik Hegyi Kelemen katolikus lelkészek mondtak melegehangú, evangéliumi szellemű köszöntőket. Végül a lelkész tartalmas jelentésben ismertette az egyházközség történetét. Zárószavaimban felhívtam a híveket, hogy az eddiginél rendszeresebben küldjék gyermekeiket a valláserkölcsei nevelési órákra. A látogatás ünnepi hangulatú szeretetvendégséggel zárult.

3. Lelkésznevelés

A Teológiai Intézetben az 1987—88. tanulmányi évben zavartalanul folyt és az 1988—89. tanévben is megszakítás nélkül folyik hallgatóink lelkészi szolgálatra való felkészítése. Tanáraink az üresedésben lévő két tanszék óráinak az ellátását szívesen vállalták. A hallgatók vizsgákra való felkészülése általában kielégítő volt, de kimagasló eredményt csupán egy hallgató ért el. Továbbra is folytatódott hallgatóink pontos óralátogatása, a reggeli áhítatokra való komoly felkészülése és az istentiszteleteken való hiánytalan megjelenése. A hetenkénti biblia-órákat egy csoportban tartották. Hallgatóink minden sátoros ünnepen legációi szolgálatot végeztek, és a beérkezett jelentések szerint mindnyájan jól felkészülve, eredményesen hirdették az evangéliumot. Legátust fogadó egyházközségeknek és lelkészi családjaiknak ezúton is köszönetünket nyilvánítjuk.

Hallgatóink lelki nevelője dr. Szabó Árpád professzor, a bentlakás felügyelője Rezi Elek tanársegéd. A Dávid Ferenc halála évfordulója alkalmával teológiai ifjúságunk ünnepi istentiszteletet rendezett. Ez alkalommal a szószéki szolgálatot Léta Sándor V. éves hallgató végezte; szavalt Sándor Gyula III., Rüszt Tibor II. és Kovács Sándor I. éves; énekszámokkal szerepelt Szentgyörgyi Sándor II. éves hallgató.

A Teológiai Intézet ún. csendes-napjain az unitárius hallgatók részére az alábbi előadások hangzottak el: Bíró Lajos medeséri lelkész „Hogyan készüljön a teológiai hallgató a lelkészi szolgálatra?“ Szén Sándor jobbagyfalvi lelkész „A gyakorló segédlelkész beilleszkedése a gyülekezet életébe“; Benedek Ágoston kolozsvár- napocai lelkész „A konfirmált egyháztagok lelki gondozása“. A hallgatók kívánságára kiválasztott témák azt mutatják, hogy már most komolyan foglalkoznak a lelkészi szolgálat időszerű kérdéseivel. Mindhárom lelkész bibliamagyarázatot is tartott. Ezen kívül Kerecsi János mezőbándi református lelkész „Az alkoholisták megközelítése és lelki gondozása“ címen tartott közös előadást. A csendes-napok záró áhítatát az Intézet összes hallgatói részére én végeztem.

Az Intézeti Tanács és a Vallásügyi Hivatal jóváhagyta, hogy Ke-dei Mózes újszékelyi lelkész, doktorjelölt, az 1988—89. tanulmányi év

második felétől kezdve, az üresedésben levő gyakorlati tanszék óráinak egy részét óraadóik minőségben ellássa. Fontos feladata sikeres teljesítéseére Isten áldását kérjük.

4. Külföldi kapcsolataink

Ennek az esztendőnek a folyamán nevezetesebb külföldi unitáriusok országunkban és egyházunkban nem tettek látogatást. Kapcsolataink azonban elsősorban Világszövetségünk tagegyházaival bensőségesek voltak. Ennek bizonyosságaképpen dr. Erdő János főjegyző ez év április 8—10. napjain részt vett az Unitárius Világszövetség és a Német Evangélikus Akadémia Bad-Boll konferencia-központban tartott teológiai konferenciáján, amelyen több országból mintegy százan voltak jelen. A konferencia témája „Az élet tisztelete, Schweitzer Albert miszticizmusa és etikája“ volt. Dr. Erdő János „Schweitzer Albert humanizmusa“ címen tartott angol nyelvű előadást.

Dr. Szabó Árpád professzor az angol unitárius egyház meghívására szeptember havában Angliában közel három hetet töltött. Prédikált a London melletti Croydon unitárius gyülekezetben. Szeptember 5—8. napjain Great Hucklow unitárius konferencia központban részt vett egy teológiai konferencián, ahol egyházunk életéről tartott előadást. Szeptember 4—11. között Birminghamban részt vett Világszövetségünk angliai csoportjának gyűlésén, ismertetve egyházunk múltját és jelenét. Ezenkívül meglátogatta az egyház londoni központját, a sheffield-i és manchester-i unitárius gyülekezeteket.

A William Schulz észak-amerikai elnökkel már előzőleg is folytatott megbeszélések alapján meghívó fog érkezni Andrási György előadótanácsos részére, hogy 1989. szeptember 1-től egy félévet a chicagói unitárius főiskolán töltve, angol nyelvtudását tökéletesítse, amelyre egyházunk munkájában nagy szükség van.

Évek óta gyakorlatban van, hogy a frankfurti központi irodában a nagyobb tagegyházak képviselői, rendre, néhány hónapi időre kisegítő munkát végezzenek. Ilyen minőségben eddig amerikai, angol, holland és japán küldöttek működtek. A vezetőség kéri, hogy Mikó Lőrinc előadótanácsos jövő év április és május hónapokban vegyen részt a központi iroda kongresszust előkészítő munkájában. Ez számára ugyanakkor alkalmat adna német nyelvtudása javítására.

A béke megőrzésének öntudatos munkálását egyházunk minden rendelkezésre álló módon a szószékeken és a mindennapi életben egyaránt nemes komolysággal és felelősségérzettel végzi.

5. Kiadványaink

1987-ben 12. kiadásba megjelent az Unitárius énekeskönyv 1000 példányban, valamint az 1988. évi Unitárius Falinaptár. A Keresztény Magvető negyedévenként jelent meg. Az 1989. évi falinaptár kiadása folyamatban van. Állandó figyelmünk tárgya az Imakönyv és a Káté újrakiadása.

6. Halottaink

Legutóbbi főtanácsi ülésünk óta az alábbi hittestvéreink vagy hozzátartozóik távoztak az örökkévaló világba:

Albert Lőrinc lelkész Bölönben 54 éves korában, 30 évi szolgálat után, 1987. december 31-én.

Fazakas Ferenc, tordai lelkész édesapja, 1988. január 7-én, Vargyason, 77 éves korában. Szülőfalujában, Fiafalván talált végső pihenőhelyet. A temetési szolgálatot Botha Dénes lelkész végezte, a sírnál *Báró József* esperes búcsúztatta.

Dr. Elekes Domokos, a Főtanács és a Jogügyi Bizottság tagja, január 23-án, 65 éves korában, Kaliforniában.

Id. Lőrinczi Lajos, a székelykeresztúr-udvarhelyi egyházkör 26 éven át volt felügyelögondnoka, január 31-én, 87 éves korában Fiafalván. Temetésén a szolgálatot Botha Dénes lelkész és *Báró József* esperes végezték.

Özv. Székely Jánosné Mednyánszky Erzsébet, egyházunk volt főgondnokának özvegye, február 13-án, 75 éves korában, Kolozsváron.

Fazakas Sándor volt székelykeresztúri énekvezér-tanító 88 éves korában március 8-án, Székelykeresztúron. A temetési szolgálatot *Báró József* esperes-lelkész végezte, a sírnál a tanítványok nevében Botha Dénes fiafalvi lelkész beszélt.

Özv. Kozma Béláné Teszla Aranka, volt lelkészünk özvegye, március 20-án, 84 éves korában, Marosvásárhelyen.

Márton Sámuelné Tulogy Erzsébet, kolozsvári főgimnáziumunk volt tanárának és pénzügyi bizottságunk volt elnökének hitvese, április 2-án, 77 éves korában, Kolozsváron.

Barabás Miklós ny. esperes-lelkész, nagyenyedi egyházközség megalapítója, közel 46 éven át lelkésze és a volt kolozs-dobokai egyházkör esperese április 12-én Kolozsváron 86 éves korában. Temetésén, Nagyenyeden, a szolgálatot *Szabó Dezső* kolozsvári lelkész végezte, az egyházközség nevében *Sándor Botond* lelkész búcsúztatta.

Komjátszegi Géza ny. lelkész április 19-én, 83 éves korában Nagyváradon. Bihar községben 5 évig, Kolozson 28 évig szolgált. A bihari egyházközség alapító lelkésze volt. Temetésén a szolgálatot *Boda József* helybeli lelkész végezte.

Kálmán Mihály, Rezi Elekné központi tisztviselő nő édesapja május 3-án, 63 éves korában, Kolozsváron.

Nagy Béla ny. lelkész május 4-én 83 éves korában Sinafalván.

Fóris Gézáné Căstăian Felicia, pipei lelkész hitvestársa június 24-én, 52 éves korában. A Pipén tartott gyászszertartást *Kolcsár Sándor* esperes végezte. A kénosi temetőbe helyezték végső nyugalomra, ahol *Rüsz Domokos* székelyudvarhelyi segédlelkész és *Lakatos Gyula* esperes helyettes búcsúztatta.

Ferencz József gyógyszerész, hosszú időn át a Főtanács tagja, majd egyházunk főgondnoka, 87 éves korában, július 15-én Kolozsváron. A temetési szolgálatot *Szabó Dezső* lelkész végezte.

Özv. Pap Dánielné Nagy Rozália, volt csehétfalvi énekvezértanító özvegye, július 18-án, 88 éves korában, Székelyudvarhelyen.

Nagy Sándor várfalvi hívünk, *Nagy Ödön* lelkész édesapja július 28-án Várfalván. A temetési szolgálatot *Pálfi Árpád* verespataki lelkész végezte.

Dr. Gálffy Mózes, ny. egyetemi tanár július 23-án, Budapesten. Hamvasztás után temetése Kolozsváron, október 14-én ment végbe. A temetési szertartást dr. Erdő János főjegyző végezte.

Fitori Miklósné Demeter Ilona, felsőrákosi énekvezér hitvestársa szeptember 6-án, 60 éves korában. A temetési szolgálatot Kotecz József lelkész végezte, a sírnál Gál Jenő esperes búcsúztatta.

Özv. Péter Lajosné Barra Margit, volt Székelykeresztúri főgimnáziumi igazgató-tanár özvegye, október 17-én, Kolozsváron 104 éves korában. A temetési szolgálat végzője Benedek Ágoston kolozsvár-napocai monostori lelkész volt.

Emlékük legyen áldott!

Az eltelt időszakról elmondhatjuk, hogy igyekeztünk a ránkbízottak alapján hivatásunkat minél hűségesebben teljesíteni. Örvendünk, hogy a második brassói gyülekezetünk megalakult és az új lelkész beiktatása is megtörtént, amelyen az egyházi központot dr. Erdő János főjegyző képviselte. Mind több egyházközségnek sikerült gyülekezeti termet létesítenie, ami a valláserkölcsi nevelés eredményesebb munkáját és szeretetvendégségek tartását teszi lehetővé. Az is megnyugtató, hogy az esztendő első hónapjaiban mind több egyházközségben tartották meg a hit-erősítő istentiszteleteket, legtöbb esetben szószékcsérés szolgálatokkal, sőt egyes helyeken a testvérfelekezetek ökumenikus szellemű közreműködésével. Kívánatos ezeknek az istentiszteleteknek lehetőség szerint minden egyházközségben való megszervezése. Állandó gondunk a missziói munka minél teljesebb kiszélesítése, hogy híveink lelki gondozása az eddiginél eredményesebbé váljék.

Jelentésemben megemlítettem, hogy a hat évvel ezelőtt megkezdett püspöki vizitációt ebben az évben is folytattam. Híveink mindenütt nagyon vártak és kimondhatatlan meleg szeretettel fogadtak. A püspöki vizitáció még kb. 10 kolozs-tordai egyházkörhöz tartozó egyházközségének a meglátogatásával Isten segítségével a jövő év folyamán befejeződik. Ha ez sikerül, elmondhatjuk, hogy a püspöki vizitációt minden egyházközségünkben megtartottam.

Ha egyes gyülekezetekben csökkent is a templomlátogatás, ennek ellenére megállapíthatjuk, hogy híveink egyházszeretete, hithűsége megnyugtató és áldozatkészsége példaadó. Gyülekezeteink életében mind nagyobb mértékben tudatosul az egyházközségek és egyetemes egyházunk fenntartása iránti öntudatos felelősségérzet. Ez különösen kis létszámú gyülekezetekben nyilvánul meg, amelyek nagyobb egyházközségeket messze túlhaladó, nagy áldozatokat hoznak. Jól esik éreznem azt a bizalmat, amelyet híveim részéről mind a mai napig lépten-nyomon tapasztalhattam.

Köszönöm gondviselő Istenünknek, hogy ennek az esztendőnek a folyamán is velünk volt és megszentelő áldását újra meg újra érezhetjük. Köszönöm azt a nagy segítséget, amellyel egyházi és világi vezetőink, teológiai tanáraink, espereseink, lelkészeink, gondnokaink, egyházi központunkban működő munkatársak tevékenységemet könnyebbé tették.

TANULMÁNYOK

FRED KENWORTHY

JÉZUS*

Jézussal egy hatalmas szellemi impulzus vette kezdetét, mely azóta is működésben van. Senki nem tagadhatja, hogy ennek általában a világ, de főképpen a nyugati világ felé irányuló jelentősége felmérhetetlen. Az a tény, hogy a történelmet két részre, Jézus előttire és Jézus utánira osztjuk, ezt mindennél világosabban bizonyítja. Jézus eljövetele valóban döntő fontosságúnak bizonyult. Az emberi élet értelmével és lehetőségeivel kapcsolatos értékelésénél Jézust mindenképpen tekintetbe kell venni. „Mit gondoltok ti Jézusról?” Ez döntő fontosságú kérdés, mely feleletre vár az Újszövetség létrejötté óta.

A kérdésre az Újszövetségben találjuk meg a legősibb feleletet. A 27 könyvet magában foglaló Újszövetség — legalábbis részben — azért íródott, hogy mindazt kifejezésre juttassa, amit Jézus az emberért tett. De hiába keresünk benne egy világos, következetes képet. Nincs abban sem az ő munkájával, se személyével kapcsolatban egységesen kifejezésre jutó meghatározás. Ellenkezőleg, a gondolatok és kifejezések nagy változatossága található meg benne. A négy evangélium sem beszél Jézusról egyértelműen. Az első három evangéliumnak sok közös vonása van, és az általános benyomás, amelyet azokból nyerünk, általában egységes. Ezért nevezzük a Máté, Márk és Lukács írásait szinoptikus evangéliumoknak, mert mindhárman ugyanazon nézőpontból tekintik Jézus életét és munkáját. De a negyedik, a János evangéliuma, már nagy mértékben különbözik azoktól, részben azért, mert sokkal később íródott, másfelől azért, mert az író Jézust teljesen új módon értékeli. „Krisztus“, aki az evangélium szerint Isten örök szava, egészen más, mint a Márk evangéliumában található „Jézus“, az Emberfia. Ezenkívül Pál apostol levelei is ettől egészen eltérőek. Pál apostol és a negyedik evangélium írója egyaránt nagy emberek voltak, de Jézust olvasóik előtt nem ugyanazon fogalmak szerint mutatják be. Az Újszövetségnek egy másik kimagasló gondolkozója, a Héberekhez írt levél szerzője. Senki sem tudja teljes bizonyossággal, hogy az író ki volt, de Jézusról szóló tanítása sem a Páléval, sem Jánoséval vagy Márkéval nem azonos. Természetesen az Újszövetség nem egyetlen könyv, hanem könyvek gyűjteménye, amelyeknek szerzői lelkületükkel, személyiségükkel és tapasztalataikkal egymástól különböztek, nem mind egy időben és ugyanazon helyen írták; de egyikük sem írt korábban mint Jézus halála után legalább 20 évvel.

Az Újszövetség változatos jellege két következtetéshez vezet. Mindenekelőtt, a legelső időktől kezdve, amikor az emberek elkezdtek Jézus életét és munkáját leírni, nem mindnyájan feleltek egyértelműen erre

* Megjelent *Jesus* címen Manchesterben 1968-ban; magyarra fordította dr. Kovács Lajos.